

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ
วิชาศิลปศึกษา หน่วยการเขียนภาพระบายสี
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

นางสาวสมาใจ สิทธิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-181-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR ART EDUCATION
PERFORMANCE EVALUATION IN DRAWING AND PAINTING UNIT
AT PRATHOM SUKSA FIVE LEVEL
IN THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E. 2521
(REVISED EDITION B.E. 2533)

Miss Somjai Sittichai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-181-3

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สนใจ สิทธิชัย : การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา หน่วยการเขียนภาพ
 ระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (THE DEVELOPMENT CRITERIA FOR ART EDUCATION
 EVALUATION IN DRAWING AND PAINTING UNIT AT PRATHOM SUKSA FIVE LEVEL
 IN THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.
 2533) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม, 397 หน้า. ISBN 974-583-181-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำเสนอเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา
 หน่วยการเขียนภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 3 กลุ่มคือ (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
 นักวิชาการด้านศิลปะศึกษา 2 คน นักวัดและประเมินผล 2 คน ครูศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษา 2 คน
 (2) กลุ่มครูศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาผู้ทดลองใช้เกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 6 คนและ
 (3) กลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 231 คน
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน
 และด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงาน แบบตรวจผลงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและ
 การวิเคราะห์ค่าสถิติแบบบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา หน่วยการเขียนภาพระบายสี
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
 มีกรอบโครงสร้างของการประเมิน 4 ด้านซึ่งเครื่องมือการประเมิน และน้ำหนักคะแนนของการประเมิน
 แต่ละด้านมีดังต่อไปนี้ : (1) กรอบโครงสร้างด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเขียนภาพ
 ระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเขียน
 ภาพระบายสี มีน้ำหนักคะแนนของการประเมินร้อยละ 15 (2) กรอบโครงสร้างด้านกระบวนการ
 ในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้าน
 กระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี มีน้ำหนักคะแนนของการประเมินร้อยละ 30
 (3) กรอบโครงสร้างด้านผลงานภาพเขียนระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบตรวจผลงาน
 ภาพเขียนระบายสี มีน้ำหนักคะแนนของการประเมินร้อยละ 35 (4) กรอบโครงสร้างด้านลักษณะนิสัย
 ในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านลักษณะ
 นิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี มีน้ำหนักคะแนนของการประเมินร้อยละ 20

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา
 สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา
 ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C144019 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD: PERFORMANCE EVALUATION CRITERIA / ART EDUCATION / DRAWING AND PAINTING / PRATHOM SUKSA FIVE

SOMJAI SITTICHAI : THE DEVELOPMENT OF CRITERIA FOR ART EDUCATION PERFORMANCE EVALUATION IN DRAWING AND PAINTING UNIT AT PRATHOM SUKSA FIVE LEVEL IN THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM B.E.2521 (REVISED EDITION B.E.2533) THESIS ADVISOR : ASS. PROF. DR. SULAK SRIBURI, CO-ADVISOR : ASS. PROF. DR. SUWATTANA SUWANNAKHETNIKOM, 397 pp. ISBN 974-583-181-3

The purpose of this research was to develop and in form the criteria for art education performance evaluation in drawing and painting unit at prathom sukka five level in the elementary school curriculum B.E.1521 (revised edition B.E.2533)

There were three groups of samples : (1) the specialists who were 2 art educators, 2 measurement-evaluation specialists, 2 elementary art teachers (2) 6 elementary art teachers who tested the evaluation criteria (3) 231 Prathom Sukka Five students from the Curriculum Development Pilot Schools in Accordance with the Ministry of Education's Announcement, dated June 16, 1990. The research instruments were the paper-pencil test, the process behavioral observation check-list form, the working-habit observation check-list form, and the product evaluation form. The data were analyzed by using content analysis technique and statistically descriptive.

The findings were found that the criteria for art education performance evaluation in drawing and painting unit at prathom sukka five level in elementary school curriculum B.E.2521 (revised edition B.E.2533) should consist of 4 conceptual frameworks of the evaluation criteria, which are these followings : (1) the conceptual framework of the knowledge and understanding in drawing and painting performance, the instrument for evaluation was the paper-pencil test the weight of evaluation was 15 % (2) the conceptual framework of the process of drawing and painting, the instrument for evaluation was the process behavioral observation check-list form, the weight of evaluation was 30 % (3) the conceptual framework of the drawing and painting products, the instrument for evaluation was the product evaluation form, the weight of evaluation was 35 % (4) the working habit of drawing and painting, the instrument for evaluation was the working-habit observation check-list form, the weight of evaluation was 20 %

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา

สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต..... *สมจิตร สิตติชัย*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *สุวตนา สุวานนท์*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *สุวตนา สุวานนท์*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วย-
ศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้ให้คำแนะนำและ
ความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่งเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอ
ขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน
มาด้วยดีตลอดจนสำเร็จการศึกษา

สมาจร สิริรัชชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัย	13
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
การประเมินผลการศึกษา	14
การประเมินผลภาคปฏิบัติ	22
การประเมินผลวิชาศิลปศึกษา	40
การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการเรียนรู้ ภาพระบายสี (ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
- งานวิจัยในประเทศไทย	64
- งานวิจัยในต่างประเทศ	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	73
การศึกษาค้นคว้าข้อมูล	74
การวางกรอบโครงสร้างของการประเมิน	74
การกำหนดรายการในการประเมินที่สำคัญและจำเป็นในด้านของ กรอบโครงสร้าง การกำหนดข้อกระทงย่อยในรายการในการ ประเมินที่สำคัญและจำเป็น การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการ ประเมินแต่ละด้าน	78
การศึกษาความครอบคลุมและความเหมาะสมของกรอบโครงสร้าง ในการประเมิน รายการในการประเมินที่สำคัญและจำเป็นใน แต่ละด้าน ข้อกระทงย่อยของรายการในการประเมินที่สำคัญ และจำเป็น การกำหนดน้ำหนักคะแนนของการประเมินแต่ละด้าน และมาตรฐานการแปลค่าระดับคะแนน	79
การปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์	82
การศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์ การนำเสนอเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการ เขียนภาพระบายสีของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตาม หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	92
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	93
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	139
รายการอ้างอิง	155

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ก.....	167
คำอธิบายหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับชั้น ป.5 หน่วยการเรียนรู้ภาษาพระบายสี..	168
ตารางที่ 1 คำอธิบายหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นความเรียงและรายข้อ	168
ตารางที่ 2 เนื้อหาหน่วยย่อยที่วิเคราะห์ได้จากโครงสร้างและเนื้อหาและ กิจกรรมในอธิบายหลักสูตร	171
ตารางที่ 3 พฤติกรรมที่คาดหวังที่วิเคราะห์ได้จากจุดประสงค์ในคำอธิบาย หลักสูตร	173
จุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยใน ป.02 ชั้น ป.5	175
ตารางที่ 4 พฤติกรรมที่คาดหวังที่วิเคราะห์ได้จากจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ลักษณะสมรรถภาพข้อที่ 2 และข้อที่ 3	177
การนารายการพฤติกรรมที่คาดหวังจากจุดประสงค์ทั้ง 2 จุดประสงค์มา พิจารณาความซ้ำซ้อน	181
ตารางที่ 5 รายการพฤติกรรมที่คาดหวังในกรอบโครงสร้างของการประเมิน แต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน	183
สรุปการจัดแบ่งกลุ่มพฤติกรรมตามกรอบโครงสร้างแต่ละด้านและ เรียงลำดับ พฤติกรรมจากพื้นฐานสู่พฤติกรรมที่ซ้ำซ้อน	187
ตารางที่ 6 กรอบโครงสร้างของเนื้อหาความรู้และหัวข้อย่อยของเนื้อหาที่ วิเคราะห์ได้จากรายการพฤติกรรมในกรอบโครงสร้างแต่ละด้านของ การประเมิน	189
ตารางที่ 7 จำนวนข้อกระทงย่อยของเครื่องมือในการประเมินแต่ละชนิด จำแนกตามรายการในการประเมินที่สำคัญและจำเป็นในแต่ละด้าน กรอบเนื้อหาความรู้ หัวข้อย่อยของเนื้อหาและรายการพฤติกรรมใน แต่ละด้าน	194

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข.....	212
หนังสือขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ	213
ตารางที่ 8 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ	
แต่ละกลุ่ม	214
ตารางที่ 9 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ	
ทั้ง 3 กลุ่มและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเกณฑ์	218
ตารางที่ 10 รายการในการประเมินที่สำคัญและจำเป็นในกรอบโครงสร้าง	
ของการประเมินแต่ละด้านที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว	221
แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี	
(แก้ไขปรับปรุงจากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ)	223
แบบตรวจผลงานภาพเขียนระบายสี	
(แก้ไขปรับปรุงจากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ)	226
แบบสังเกตพฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี	
(แก้ไขปรับปรุงจากผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ)	228
โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลแสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง	230
โครงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	232
เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ	236
หนังสือขอความร่วมมือจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	237
ภาคผนวก ค.....	239
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	240
แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูผู้ทดลองใช้เกณฑ์	283

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง.....	293
การนำเสนอเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการเขียนภาพ ระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	293
- คู่มือการใช้เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการ เขียนภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	294
- เครื่องมือในการประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการเขียน ภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	319
ภาคผนวก จ.....	334
เนื้อหาความรู้วิชาศิลปศึกษา หน่วยการเขียนภาพระบายสี ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5	335
ประวัติผู้เขียน	397

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการทดลองใช้เครื่องมือในการประเมิน 2 ด้านคือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานและแบบสังเกตพฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงาน	99
ตารางที่ 2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบสอบถามด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสีเกี่ยวกับเนื้อหาแบบทดสอบความสะกดในการใช้และข้อดีในการใช้	107
ตารางที่ 3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสีเกี่ยวกับรายการในการประเมิน ความสะกดในการใช้และข้อดีในการใช้	109
ตารางที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบตรวจผลงานภาพเขียนระบายสี เกี่ยวกับรายการในการประเมินความสะกดในการใช้ และข้อดีในการใช้	116
ตารางที่ 5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสีเกี่ยวกับรายการในการประเมิน ความสะกดในการใช้และข้อดีในการใช้	118
ตารางที่ 6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสีเกี่ยวกับปัญหาในการทดลองใช้และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 7	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบสังเกต พฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เกี่ยวกับปัญหาในการทดลองใช้	124
ตารางที่ 8	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบตรวจ ผลงานภาพเขียนระบายสี เกี่ยวกับปัญหาในการทดลองใช้ และ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง	127
ตารางที่ 9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้แบบสังเกต พฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เกี่ยวกับปัญหาในการทดลองใช้และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง	129
ตารางที่ 10	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ทดลองใช้เครื่องมือ ในการประเมินทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวม	131
ตารางที่ 11	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินนักเรียนด้วยเครื่องมือ ในการประเมินทั้ง 4 ด้านของแต่ละโรงเรียน	137
ตารางที่ 12	มาตรฐานการแปลค่าระดับคะแนน	145

สารบัญภาพและแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ระดับของการประเมินผลภาคปฏิบัติ	26
แผนภูมิที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร	57
ภาพที่ 3 ลักษณะการวาดภาพคนของเด็กอายุระหว่าง 9-12 ปี	62
ภาพที่ 4 ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของเด็กอายุระหว่าง 9-12 ปี	63
ภาพที่ 5 ลักษณะการออกแบบของเด็กอายุระหว่าง 9-12 ปี	63